

**การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทย
เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖**

**Development of a Thai Instructional Model for Critical
Reading Ability Promotion for Sixth Grade Students**

เตือนใจ แสงไกร*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ๒) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ การวิจัยแบ่งออกเป็น ๒ ระยะคือ การวิจัยระยะที่ ๑ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ แบ่งเป็น ๒ ขั้นตอนคือ ขั้นที่ ๑ การศึกษาบริบทสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการด้านการจัดการเรียนการสอน ขั้นที่ ๒ การสังเคราะห์ร่างต้นแบบรูปแบบการสอนครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน ๑๒ โรงเรียน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่กำลังศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๗ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๗ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาเมืองท่า จำนวน ๑๑๖ คน และการวิจัยระยะที่ ๒ การพัฒนาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยกระบวนการ SQ5R และยุทธศาสตร์ เมตาคอกนิชัน กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่กำลังศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๗ ภาคเรียนที่ ๒ โรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาเมืองท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑ จากโรงเรียน ๔ โรงเรียนได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔๗ คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ แบบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test (Dependent Sample)

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ประกอบด้วย ๖ องค์ประกอบ คือ ๑) การจำแนกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น ๒) การตีความการบอกโครงเรื่องหรือสรุปใจความจากเรื่องที่อ่าน ๓) การตระหนักถึงทัศนะและจุดมุ่งหมายของผู้เขียน ๔) การวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ๕) การตัดสินใจความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และ ๖) การประเมินค่าของเรื่องที่อ่าน

๒. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๒.๑ ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ (E_1 , E_2) เท่ากับ ๘๑.๔๘/๘๐.๖๓ ดังนั้นรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ ด้วยกระบวนการ SQ5R มีประสิทธิภาพเท่ากับ ๘๑.๔๘/๘๐.๖๓ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

๒.๒ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีคะแนนความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทย, ความสามารถในการอ่าน

Abstract

The research aimed to 1) develop a Thai instructional model for critical reading ability promotion for 6th grade students, 2) study the results of implementing the model for critical reading ability promotion for 6th grade students. The research was divided into 3 phases. Phase 1 dealt with the development of the model for critical reading ability promotion in the Thai learning strand for 6th grade students. It was divided into 2 steps. Step 1 dealt with the study of the context, the current state, problems and needs relating to the instruction. Step 2 dealt with the synthesis of the draft instructional model for Thai learning strand teachers in 12 schools and 116 6th grade students who were studying in the 1st semester of the academic year 2014 in Muangta educational quality development center. Phase 2 dealt with the development of the efficiency of the instructional model for critical reading ability promotion, using the SQ5R process and metacognitive strategies. The sample group comprised 47 Thai learning strand teachers

and 6th grade students in the 2nd semester of the academic year 2014 in 4 schools under Muangta educational quality development center, MahaSarakhm office of primary education service area 1, obtained through purposive sampling. The instruments consisted of learning organization plans, critical reading drills, a critical reading ability test, and a learning achievement test. The statistics employed were percentage, the mean, standard deviation, and t-test (dependent samples).

The results are as follows:

1. The development of the instructional model for critical reading ability promotion in the Thai learning strand for 6th grade students consisted of 6 components: 1) differentiation of facts and opinions, 2) interpretation, giving the outline of the story or summarizing the story read, 3) realization of the author's view and goals, 4) analysis of the story read, 5) judging the reliability of the source of data, and 6) evaluation of the story read.

2. The results of implementing the Thai instructional model for critical reading ability promotion for 6th grade students are as follows:

2.1 The efficiency of the instructional model for critical reading ability promotion in the Thai learning strand for 6th grade students (E_1, E_2) was 81.48/80.63. Therefore, the model for critical reading ability promotion with the SQ5R process had the efficiency of 81.48/80.63 which was higher than the preset criterion.

2.2 The 6th grade students had their scores of critical reading ability after learning higher than before learning with statistical significance at the level of .01.

Keywords: Thai Instructional Model, Reading Ability

๑. บทนำ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณในภาษาไทย มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากจะสะท้อน กระบวนการและความสามารถทางการอ่าน ภาษา เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ถ่ายทอดความคิด

และสื่อสารเรื่องราวต่างๆ ด้วยการพูด การเขียน การฟัง และการอ่าน ภาษาจะช่วยให้เกิดการ พัฒนาจิตใจ สร้างสรรค์สังคมและยังช่วยสืบทอด วัฒนธรรมด้วย* และใช้กระบวนการคิดอย่างมี วิจารณญาณ ซึ่งสอดคล้องแนวทางของหลักสูตร

* วิทยา ทองดี, “การศึกษาพฤติกรรมการอ่านเพื่อการเรียนรู้ของนิสิตที่ศึกษารายวิชาการใช้ภาษาไทยสำหรับครู ชั้นปีที่ ๓”, วารสารวิชาการธรรมพรรสน์, ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๓ (พฤศจิกายน ๒๕๕๖-กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗) : หน้า ๑๑๐.

ใหม่ทีม่มีการมุ่งเน้นให้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คติวิเคราะห และเขียนเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน การเขียน การค้นคว้า มีความสามารถในการคติวิเคราะห สังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ และมีความคิดสร้างสรรค์^๒ การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ จะสามารถยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนได้ คือ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี^๓

จากผลการประเมินในภาพรวมระดับชาตินักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ทักษะการอ่านของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำสาเหตุเนื่องมาจากผู้สอนใช้วิธีการสอนที่ไม่เหมาะสม ผู้สอนจะเน้นไปในด้าน การท่องจำ เน้นหลักเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งไม่ส่งเสริมทักษะการคิดทำให้นักเรียนไม่เข้าใจในการอ่านไม่สามารถสรุปองค์ความรู้จากการอ่านให้ออกมาเป็น คำพูดหรือตัวอักษรได้ ซึ่งตรงกันข้ามกับสาเหตุเกิดจากผู้สอนไม่ได้สอนให้นักเรียนฝึกฝนกระบวนการอ่านอย่างแท้จริง และอีกประการหนึ่ง คือทักษะ การอ่านต้องอาศัยประสบการณ์ ความรู้เดิม ประสบการณ์ในการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมและกิจกรรม

การเรียนการสอน ซึ่งมีอิทธิพลที่จะช่วยให้ผู้เรียน เกิดความพอใจในการเรียนโดยผู้สอนต้องจัดกิจกรรม ที่เหมาะสมกับวัย

จากผลการประเมินติดตามพัฒนาการด้านการอ่าน เขียนภาษาไทยและคิดคำนวณโดยกลุ่ม นิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑ พบว่า ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๕๔ ค่าเฉลี่ยภาพรวมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ ๑ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ๖๑.๕๘ และสาระที่ ๒ มีประสิทธิภาพ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ๖๔.๒๕^๔ ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่าระดับประเทศ ซึ่งปัญหา อาจเกิดจากครูส่วนใหญ่เน้นการสอนแบบเดิมๆ เน้นครูเป็นศูนย์กลางครูบรรยายเนื้อหา บอกเล่า อธิบายแล้วให้ทำแบบฝึกหัด และครูผู้สอนไม่เห็น ความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติของผู้เรียน ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีที่เอื้อต่อการเรียนการสอนและสร้างเสริมความเป็นอิสระและก่อให้เกิด ทักษะกระบวนการคิดซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นแนวทางที่จะเสริมสร้างทักษะและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียน

^๒ สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์, *ทักษะการอ่าน คติวิเคราะห และเขียน*, (นนทบุรี : ซี.ซี.นอลติจลิ้งค์, ๒๕๕๒), หน้า ๓๔.

^๓ กระทรวงศึกษาธิการ, *การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*, (กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๕๗), หน้า ๑๒.

^๔ โรงเรียนบ้านท่าขอนยาง, *รายงานการประเมินผลการเรียนการสอน ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔*, (มหาสารคาม : โรงเรียนบ้านท่าขอนยาง มหาสารคาม, ๒๕๕๔), หน้า ๑๕.

ประณศศกษาปีที ๖ ในศูนยพัฒนาคุณภาพการศศกษาเมองท่า จากโรงเรยน ๔ โรง จํานวน ๔๗ คน ซ่งได้มาโดยการสุมแบบกลุม

๔. การศศกษาบริบททีเกยวซ่งกับสภาพปญหาและความตองการ จะใช้ระเบียบวศจยเชงสารวจโดยใช้แบบสารวจความคิดเห้น เพื่อสารวจความคิดเห้นของกลุมตัวอยางและศศกษาซ้อมูลเชงคุณภาพโดการสํมภาษณแบบไม้เป็นทางการในประเด้นทีเกยวซ่งกับการเรยนการสอนอ่านภาษาไทยอยางมีวศจรณญาณ

๕. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือทีใช้ใน การวศจยระยะนี้ได้แก้ แบบสารวจความคิดเห้นต่อสภาพปัจจุบันและความตองการด้านการจัดการเรยนการสอนทีสงเสริมความสามารถในการอ่านอยางมีวศจรณญาณสำหรับครูและนักเรียน

๖. การเก็บรวบรวมซ้อมูล ดำเนินการเก็บซ้อมูลกับกลุมเป้าหมายทีเป็นครูผู้สอนกลุมสาระการเรยนภาษาไทย โดยการพิจารณาจากประสพการณด้านการสอน ทำการแจกแบบสารวจและซ้แจงรายละเอียด โดยขอความร่วมมือในการกรอกซ้อมูลตามความเป็นจริงในแบบสารวจสุมนักเรียนซ้นประณศศกษาปีที ๖ จํานวน ๑๑๖ คน แจกแบบสารวจและซ้แจงจุดประสงค้ของการสารวจ และเก็บรวบรวมแบบสารวจท้นทีทีกลุมเป้าหมายตอบเสร็จ

๗. การวศเคราะห์ซ้อมูล นำซ้อมูลทีเก็บรวบรวมจากแบบสารวจทีได้มาวศเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ซ้อมูลทัวไปของ ผู้ตอบแบบสอประวจ วศเคราะห์โดยการหาความถี่และร้อยละ ส่วนซ้อมูลด้านความคิดเห้นเกยวกับ

สภาพปัจจุบันและความตองการด้านการจัดการเรยนการสอนเพื่อสงเสริมความสามารถในการอ่านอยางมีวศจรณญาณ วศเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และแปลค่าเฉลี่ยเป็นระดับสภาพปัจจุบันและความตองการแล้วเปรียบเทยกับเกณธ์การแปลความหมาย

การวศจยระยะที ๒ การพัฒนาประสิทธิภาพรูปแบบการสอน

๑. กลุมเป้าหมาย เป็นนักเรียนทีเรยนอยู่ในซ้นประณศศกษาปีที ๖ จํานวน ๔๗ คน จาก ๔ โรงเรยน ได้แก่ โรงเรยนบ้านไคร่นุ่น โรงเรยนบ้านดอนเวียงจันทน์ โรงเรยนบ้านโพนงามและโรงเรยนบ้านหวัซว จากศูนยพัฒนาคุณภาพการศศกษาเมองท่า อำเภอกันทรวิศย สำนักงานเขตพ้นทีการศศกษาประณศศกษามหาสารคาม เขต ๑ และครูจํานวน ๔ คน ภาคเรยนที ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๗

๒. การดำเนินการวศจย ใช้การวศจยปฏิบัติ การในการพัฒนารูปแบบการเรยนการสอนปะกอบด้วย ๔ ซ้นตอน ได้แก่ ๑) ซ้นวางแผน (Plan) เป็นการนำผลสรุบของปญหาทีได้จากการศศกษาในระยะที ๑ (ระยะศศกษาสภาพปญหา) มาใช้วางแผนการจัดเตรียมพัฒนาเครื่องมือวศจยได้แก้ แผนการสอนตามรูปแบบทีสงเคราะห์ซ้น แบบบันทึกเหตุการณการเรยนการสอน แบบสังเกตพฤติกรรมการเรยนการสอน แบบบันทึกความคิดเห้นของผู้เรยนแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอยางมีวศจรณญาณ ๒) ซ้นปฏิบัติการ (Act) เป็นการนำแผนการต่างๆ ทีได้กำหนดไว้แล้ว มาดำเนินการสอนโดยดำเนินการร่วมกับผู้ช่วยวศจย ๓) ซ้นสังเกตการณ (Observe) เป็นกระบวนการสังเกต

เพื่อการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ แนวทางหนึ่งที่ถูกวิจัยคาดหวังและเชื่อว่าถ้าจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยมีแนวคิดเบื้องต้น ๕ แนวคิดหลัก ได้แก่ ๑) ยุทธศาสตร์ทางปัญญา หรือวิธีการเรียนรู้ทางปัญญา (Cognitive Strategies) ๒) กระบวนการอ่านแบบ SQ5R ๓) แนวคิดสร้างสรรค์ความรู้นิยม (constructivism) ๔) กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Process) และ ๕) เมตาคอกนิชัน ซึ่งรูปแบบทั้ง ๕ แนวคิด จะเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ถูกวิจัยพัฒนาขึ้นโดยใช้การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ร่วมกับในช่วงของการพัฒนาใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาตนเองในด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๒. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยระยะที่ ๑ การศึกษาบริบทและสังเคราะห์รูปแบบการสอน

๑. วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนอ่านภาษาไทย ปัญหาและความต้องการด้านการจัดการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ของโรงเรียนในสังกัดศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาเมืองท่า

๒. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่กำลังศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๗ โรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาเมืองท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑ จาก ๑๒ โรงเรียน

๓. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในแต่ละระยะของการวิจัย ประกอบด้วย ๑) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาบริบท คือ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน ๑๒ ที่มีประสบการณ์ในการสอนภาษาไทยและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่กำลังศึกษาปีการศึกษา ๒๕๕๗ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๗ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาเมืองท่า จำนวน ๑๑๖ คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม ๒) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนารูปแบบการสอน คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๗ โรงเรียนบ้านท่าขอนยาง ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาเมืองท่า จำนวน ๑๙ คน และ ๓) กลุ่มตัวอย่างสำหรับใช้ในการขยายผลและการศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนคือ นักเรียนชั้น

กิจกรรมและกระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติการ และผลของการปฏิบัติการโดยการรวบรวมข้อมูลตามแผนที่วางไว้ เช่น การสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนการบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนการสอน และ ๔) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflect) เป็นขั้นตอนที่นำข้อมูลที่ได้จากขั้นสังเกตการณ์และแบบบันทึกต่างๆ มาอภิปราย วิเคราะห์ วิจารณ์ร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะ และข้อสรุปที่หลากหลาย เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนากระบวนการสอนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในระยะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการประกอบด้วย เครื่องมือ ๒ ประเภท แยกตามจุดมุ่งหมายของการใช้ ได้แก่ ๑) แผนการจัดการเรียนรู้ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อยู่ในระยะเวลาที่ ๑ และ ๒) แบบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อยู่ในระยะเวลาที่ ๒

๔. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ได้แก่ คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังสิ้นสุดการสอน ทำการวิเคราะห์หาค่าร้อยละ และเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณกับเกณฑ์ที่กำหนด

๔. สรุปผลการวิจัย

๑. รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีองค์ประกอบ ๖ ด้าน ดังนี้ ๑) การจำแนกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น ๒) การตีความการบอกโครงเรื่องหรือสรุปใจความจากเรื่องบทความที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับสังคมที่อ่าน (Interpretative comprehension) ๓) การตระหนักถึงทัศนะและจุดมุ่งหมายของผู้เขียน ๔) การวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ๕) การตัดสินใจที่น่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และ ๖) การประเมินค่าของเรื่องที่อ่าน

๒. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ประกอบด้วย

ตารางที ๑ ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
คะแนนกิจกรรมระหว่างเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	๒๘๒๐	๔๘.๘๙	๑.๙๒	๘๑.๔๘
คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	๑๔๑๐	๒๔.๗๑	๑.๖๕	๘๐.๖๓
ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยกระบวนการ SQ5R (E_1 / E_2) ๘๑.๔๘/๘๐.๖๓ เป็นไปตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐				

ประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ (E_1 / E_2) เท่ากับ ๘๑.๔๘/๘๐.๖๓ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ตารางที ๒ เปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนนความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	๓๐	๑๑.๖๘	๒.๒๕	๓๓.๑๘๗	๐.๐๐*
หลังเรียน	๓๐	๒๔.๗๒	๑.๖๕		

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีคะแนนความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕. อภิปรายผลการวิจัย

๑. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ประกอบด้วย ๖ องค์ประกอบคือ ๑) การจำแนกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็น ๒) การตีความการบอกโครงเรื่องหรือสรุปใจความจากเรื่องที่อ่าน ๓) การตระหนักถึงทัศนคติและจุดมุ่งหมายของผู้เขียน ๔) การวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ๕) การตัดสินใจที่น่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และ ๖) การประเมินค่าของเรื่องที่อ่าน ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เพราะรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นกำหนดเนื้อหาที่เป็นความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ ๖ ด้าน มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจากเป็นวันที่มีการพัฒนาทางสติปัญญาขั้นนามธรรมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณดังกล่าว ความสามารถในการวิเคราะห์อนุมานข้อมูลและความสามารถในการตัดสินใจและการลงสรุปความคิดเห็น เป็นรูปแบบการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ส่งเสริมต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้องกับการวิจัยของสุชาติ วรรณขาว^๕ และภิสรา ทองโพธิ์^๖

พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีวิจารณญาณตามขั้นตอนยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันมี ๓ ขั้นตอนคือ การวางแผนการอ่าน การกำกับตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านและประเมินผล การอ่าน โดยมีกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ ๕ ลักษณะ ได้แก่ การไตร่ตรองรายบุคคล การไตร่ตรองรายคู่ การสรุปประเด็น การประเมินผล และการฝึกฝน การใช้ทักษะการคิดในสถานการณ์ใหม่เพื่อให้เกิดประสิทธิผล ต่อความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ

๒. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ พบว่า

๒.๑ ประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ (E_1/E_2) เท่ากับ ๘๑.๔๘/๘๐.๖๓ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดสอดคล้องกับการวิจัยของศุภิสรา ทองโพธิ์ พบว่า ประสิทธิภาพของผลการเรียนร้อยละ ๘๔.๖๗ / ๘๒.๗๔ ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเป็นการฝึกใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันแบบสอดแทรกในเนื้อหา ผู้เรียนจะได้ทำกิจกรรมและได้เรียนตามเนื้อหาที่ได้จัดโครงสร้าง

^๕ สุชาติ วรรณขาว, “การใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันในการสอนอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสกลนคร”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ คุษภูมิจิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๔๙.

^๖ ศุภิสรา ทองโพธิ์, “การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๐.

สอดคล้องการใช้กลวิธีดังกล่าวเอาไว้แนวทางดังกล่าวเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้กลวิธีในการอ่านโดยไม่รู้ตัว ผู้สอนควรฝึกให้ผู้เรียนใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันในการอ่านจนคล่องและใช้โดยอัตโนมัติทั้งยุทธศาสตร์ที่ใช้ก่อนการอ่าน ขณะอ่านและหลังการอ่าน^๗

๒.๒ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีคะแนนความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยสามารถอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

๒.๒.๑ ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันเป็นกระบวนการควบคุมความรู้ความคิดของบุคคลขณะเกิดการเรียนรู้ช่วยให้บุคคลรู้และเข้าใจตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจากนักเรียนต้องกำกับและควบคุมตัวเองในขณะที่อ่าน การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นเรื่องของบุคคลที่จะต้องใช้ความรู้ทางภาษา ประสบการณ์ ความรู้ส่วนตัว เพื่อตีความหมายเรื่องราวและประเมินสิ่งที่อ่านโดยมีเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Babbs, Patricia J.; & Moe, Alden J.^๘

และ Ryder & Graves^๙ แสดงความคิดเห็นว่า การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ฝึกฝนกระบวนการคิด การวิเคราะห์ตีความหมายหาข้อสรุปเพื่อนำไปสู่การประเมินคุณค่าของสิ่งที่อ่าน

๒.๒.๒ รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีวิจารณญาณ ๖ ด้าน ได้แก่ การจำแนกข้อเท็จจริงจากข้อคิดเห็นการตีความการบอกโครงเรื่องหรือสรุปใจความจากเรื่องที่อ่านการตระหนักถึงทัศนะและจุดมุ่งหมายของผู้เขียนการวิเคราะห์เรื่องที่อ่านการตัดสินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการประเมินค่าของเรื่องที่อ่าน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณตามขั้นตอนยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชัน ๓ ขั้นตอน คือ ๑) ขั้นก่อนอ่าน ๒) ขั้นระหว่างอ่าน ๓) ขั้นหลังอ่าน โดยมีกิจกรรมการเรียนตามวิธี SQ5R ๗ ขั้นตอน ได้แก่ ๑) ขั้นสำรวจ (Survey) ๒) ขั้นตั้งคำถาม (Question) ๓) ขั้นอ่านอย่างรอบคอบ (Read : R₁) ๔) ขั้นจดจำ (Recite : R₂) ๕) ขั้นอ่านซ้ำ (Repeated : R₃) ๖) ขั้นทบทวน (Review : R₄) ๗) ขั้นสรุป และสะท้อนผลการอ่าน (Reflection)

^๗ วัฒนาพร ระงับทุกข์, “การเปรียบเทียบประสิทธิผลของรูปแบบการฝึกยุทธศาสตร์การเรียนรู้เมตาคอกนิชันในการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแบบโดยตรงกับแบบสอดแทรกในเนื้อหาการสอน”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๔๕.

^๘ Babbs, Patricia J. & Moe, Alden J., “Metacognition : A Key for Independent Learning from Text”, *The Reading Teacher*, No. 36 (January 1983) : pp. 422-426.

^๙ Ryder, R.J. & Graves, M. F., *Reading and Learning in Content Areas*, 2nd ed, (New Jersey : Prentice Hall, 1994), p. 145.

On Reading : R₅) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสอนของ Ryder & Graves^{๑๐} และ Rebecca M, Valette^{๑๑} ที่กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านที่ต้องใช้ความคิดขั้นสูง นักเรียนต้องใช้ความรู้ความคิดในการแก้ปัญหาในการอ่าน ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน บทอ่านที่นำมาใช้ฝึกควรมีประเด็นปัญหาชัดเจน ตรงกับความสนใจของนักเรียนให้อยู่ในดุลยภาพท่ามกลางสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นตัวตั้งหรือยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูจัดให้ผู้เรียนได้เรียนจากประสบการณ์ กิจกรรม และการทำงาน อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกด้าน^{๑๒}

๖. ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑.๑ เพื่อให้การใช้รูปแบบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุดและเหมาะสมกับ

ผู้เรียน ผู้สอนควรใช้บทอ่านที่หลากหลาย โดยเฉพาะบทอ่านที่ตรงกับความสนใจของผู้เรียน เนื้อหาต้นเหตุการณเป็นปัจจุบันมีประเด็นปัญหาที่เชื่อเชิญให้ผู้เรียนทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ที่จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่ส่งเสริมต่อการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ควรมีการศึกษาลักษณะการฝึกอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคอกนิชันที่เน้นความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณด้านการแปลความหมาย การอนุมานความหมาย การนิรนัย การอุปนัยและการวินิจฉัยตัดสินเรื่องที่อ่าน

๒.๒ ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณที่วัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณทั้ง ๘ ด้าน เพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนทุกระดับชั้นนำไปสร้างแบบวัดความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณให้เหมาะสมกับระดับผู้เรียน

^{๑๐} Ryder, R.J. & Graves, M. F., *Reading and Learning in Content Areas*, 2ne ed, (New Jersey : Prentice Hall, 1994), p. 145.

^{๑๑} Rebecca M, Valette, *Modern Language Testing*, 3rd ed, (New York : Harcourt Brace Javanovich Inc, 1991), p. 287.

^{๑๒} พระมหาปริยญา วรญาโณ (ทศช่วย), “แนวทางการจัดการเรียนเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้หลักไตรสิกขาเป็นฐานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น”, *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ (มีนาคม-มิถุนายน ๒๕๕๙) : หน้า ๑๑๘.

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ :

กระทรวงศึกษาธิการ. **การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๕๗.

โรงเรียนบ้านท่าขอนยาง. **รายงานการประเมินผลการเรียนการสอน ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔**.
มหาสารคาม : โรงเรียนบ้านท่าขอนยาง มหาสารคาม, ๒๕๕๔.

สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. **ทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน**. นนทบุรี : ซี.ซี.นอลลิติจิ้งค์, ๒๕๕๒.

(๒) วารสาร :

พระมหาปริยญา วรญาโณ (ทศช่วย). “แนวทางการจัดการเรียนเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้หลัก
ไตรสิกขาเป็นฐานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น”. **วารสารวิชาการธรรมทรรศน์**, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ (มีนาคม-มิถุนายน ๒๕๕๙).

วิทยา ทองดี. “การศึกษาพฤติกรรมการอ่านเพื่อการเรียนรู้ของนิสิตที่ศึกษารายวิชาการการใช้ภาษาไทย
สำหรับครู ชั้นปีที่ ๓”. **วารสารวิชาการธรรมทรรศน์**, ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๓ (พฤศจิกายน ๒๕๕๖-
กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗).

(๓) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย :

วัฒนาพร ระงับทุกข์. “การเปรียบเทียบประสิทธิผลของรูปแบบการฝึกยุทธศาสตร์การเรียนรู้เมตาคognition
ในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแบบโดยตรง
กับแบบสอดแทรกในเนื้อหาการสอน”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ศุภิสรา ทองโพธิ์. “การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โดยใช้ยุทธศาสตร์เมตาคognition”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.

สุชาติ วรรณขาว. “การใช้ยุทธศาสตร์เมตาคognitionในการสอนอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ
สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร”.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๙.

๒. ภาษาอังกฤษ

(1) Book :

Ryder, R.J. & Graves, M. F. **Reading and Learning in Content Areas**. 2nd ed. New Jersey : Prentice Hall, 1994.

Rebecca M, Valette. **Modern Language Testing**. 3rd ed. New York : Harcourt Brace Javanovich Inc, 1991.

(2) Journal :

Babbs, Patricia J. & Moe, Alden J. "Metacognition : A Key for Independent Learning from Text". **The Reading Teacher**, No. 36 (January 1983).